

(ОЗНАКОМИТЕЛЬНЫЙ ФРАГМЕНТ)

ДЗЯРЖАЎНАЯ НАВУКОВАЯ ўСТАНОВА
«ІНСТЫТУТ МАСТАЦТВА І НАЎСТВА, ЭТНАГРАФІІ І
ФАЛЬКЛОРУ ІМЯ К. КРАПІВЫ
НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ»

УДК 39(=882)(476)

**Внуковіч
Юрый Іосіфавіч**

ЛИТОВСКАЯ ЭТНИЧНАЯ ГРУПА РЕСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Аўтарэферат дысертацыі на суісканне вучонай ступені
кандыдата гістарычных навук

па спецыяльнасці 07.00.07 – этнаграфія, этналогія і антрапалогія

“Мінск, 2008”

(ОЗНАКОМИТЕЛЬНЫЙ ФРАГМЕНТ)

Работа выполнена в отделе народной культуры и искусства Дзяржаўнай навуковай установы «Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К. Крапівы НАН Беларусі»

Навуковы кіраўнік –

доктар гістарычных навук, прафесар,
член-карэспандэнт НАН Беларусі
М.Ф. Піліпенка (галоўны навуковы
супрацоўнік аддзела народнай
культуры і мастацтва ДНУ «ІМЭФ
ім. К. Крапівы НАН Беларусі»)

Афіцыйныя апавенцы:

доктар гістарычных навук,
прафесар У.В. Тугай (загадчык
кафедры старажытных цывілізацый і
сярэдневяковай УА «БДПУ
ім. М. Танка»)

кандыдат гістарычных навук,
дацэнт кафедры айчынай і
ўсеагульнай гісторыі УА «Полацкі
дзяржаўны ўніверсітэт» У.А. Лобач

Апаніруючая арганізацыя –

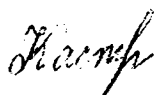
Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

Абарона адбудзецца «15» студзеня 2009 г. у 11 гадзін на пасяджэнні савета
Д 01.42.01 на абароне дысертацый на суісканне вучонай ступені кандыдата
гістарычных навук пры Дзяржаўнай навуковай установе «Інстытут
мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К. Крапівы НАН Беларусі» па
адрасу: 220072, Мінск, вул. Сурганава, 1, корп. 2, пакой 302 (тэлефон вучонага
сакратара: 284-29-24; e-mail: a_hurko@basnet.by).

З дысертацыяй можна азнаёміцца ў бібліятэцы Дзяржаўнай навуковай установы
«Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К. Крапівы НАН
Беларусі».

Аўтарэферат разасланы «3» снежня 2008 г.

Вучоны сакратар
савета на абароне дысертацый
доктар гістарычных навук, дацэнт

Г.І. Каспяровіч

(ОЗНАКОМИТЕЛЬНЫЙ ФРАГМЕНТ)

Усебаковае вывучэнне этнічных груп Рэспублікі Беларусь з'яўляецца адной з важных задач беларускай этналогіі. Актуальнасць вырашэння гэтай задачы абумоўлена ў першую чаргу поліэтнічным характарам беларускай дзяржавы, у якой побач з беларускім этнасам пражываюць даволі буйныя этнічныя групы. Насляховае выкананне гэтай задачы садзейнічае далейшаму талерантнаму суіснаванню і ўзаемапаразуменню этнічных супольнасцей у межах атзінай дзяржавы.

Гістарычны лёс беларускага народа ад моманту яго ўтварэння быў цесна звязаны, апрача генетычна роднасных яму па мове і культуры славянскіх этнічных супольнасцей, з суседнімі балцкімі этнічнымі супольнасцямі. Адной з гэтых этнічных супольнасцей з'яўляюцца літоўцы. Літоўцы з даўніх часоў пражываюць на тэрыторыі Беларусі. Яны прымалі ўдзел у фарміраванні беларускага этнасу і аказалі ўплыў на яго культуру. У сваю чаргу беларусы таксама адыгралі важную ролю ў этнічнай гісторыі літоўцаў, уздзейнічалі на іх культуру. Гэтая акалічнасць абумоўлівае актуальнасць навуковага вывучэння этнічных узаемадачыненняў беларусаў і літоўцаў, праблемы фарміравання і этнічнага развіцця этнічнай групы літоўцаў Рэспублікі Беларусь, складання адметнага комплексу яе культуры.

Актуальнасць тэмы дысертацыі абумоўлена яшчэ і тым, што да гэтага часу этнічная група літоўцаў у Рэспубліцы Беларусь не з'яўлялася прадметам спецыяльнага этналагічнага даследавання. Між тым яе вывучэнне дазваляе глыбей зразумець гэтую групу насельніцтва нашай дзяржавы, вызначыць ролю літоўцаў у этнічнай гісторыі Беларусі, прасачыць іх культурныя сувязі з беларускім этнасам.

АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА РАБОТЫ

Сувязь работы з буйнымі навуковымі праграмамі і тэмамі. Тэма дысертацыі адпавядае прыярытэтнаму накірунку фундаментальных навуковых даследаванняў 10.1 «Гэарэтычнае абгрунтаванне шляхоў удасканалення беларускай мадэлі грамадскага развіцця і захавання нацыянальнай ідэнтычнасці ў кантэксце сусветных сацыяльных, эканамічных, палітычных і культурных працэсаў: вывучэнне фундаментальных праблем развіцця нацыянальных рысаў рэгіянальнай і лакальнай разнастайнасці беларускай культуры» (зацверджаны пастановай Прэзідыума Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі 31 жніўня 2006 г. № 418).

Аўтар дысертацыі прымае ўдзел у працы па навуковай тэме «Традыцый народнай культуры этнічных супольнасцей Беларусі: гісторыя, сучасны стан і перспектывы развіцця», якая ў адпаведнасці з Дзяржаўнай праграмай фундаментальных даследаванняў на 2006–2010 гг. «Гісторыя беларускай нацыі, дзяржаўнасці, культуры (Гісторыя і культура. 16)» (нумар рэгістрацыі

(ОЗНАКОМИТЕЛЬНЫЙ ФРАГМЕНТ)

20061100) расірапоўваецца ў аддзеле народнай культуры і мастацтва Дзяржаўнай навуковай установы «Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору імя К. Крапівы Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі».

Мэта і задачы даследавання. Мэтай дысэртацыі з'яўляецца высвятленне праблемы фарміравання літоўскай этнічнай групы Рэспублікі Беларусь, вызначэнне гідэнтнасці яе развіцця, выяўленне асаблівасцей яе традыцыйнай культуры.

Для паспяховага дасягнення гэтай мэты неабходна вырашыць наступныя задачы:

1. Вызначыць месцы кампактнага рассялення этнічнай групы літоўцаў у Рэспубліцы Беларусь і вылучыць яе асноўныя лакальныя часткі;
2. Прасачыць працэс фарміравання літоўскай этнічнай групы Рэспублікі Беларусь;
3. Разглядзець этнічнае развіццё літоўцаў Беларусі;
4. Выявіць адметныя рысы ў мове і традыцыйнай культуры беларускіх літоўцаў;
5. Вылучыць агульныя з беларускім этнасам рысы ў мове і традыцыйнай культуры літоўскай этнічнай групы Рэспублікі Беларусь.

Аб'ектам даследавання з'яўляецца літоўская этнічная група Рэспублікі Беларусь. Выбар аб'екта даследавання абумоўлены тым, што гэта этнічная група да апошняга часу комплексна не вывучалася. **Прадмет даследавання** складаюць фарміраванне і развіццё літоўскай этнічнай групы Рэспублікі Беларусь, дынаміка колькасці і рассялення яе прадстаўнікоў, адметныя і агульныя з беларускім этнасам рысы яе мовы і традыцыйнай культуры.

Асноўныя палажэнні дысэртацыі, якія выносяцца на абарону:

1. Этнічная група літоўцаў займае ў Рэспубліцы Беларусь дзевятае месца сярод усіх этнічных груп. Для яе прадстаўнікоў характэрна як кампактная, так і дысперсная форма рассялення. Найбольш кампактна літоўскае насельніцтва расселена ў Астравецкім (1045 чалавек) і Воранаўскім (716 чалавек) раёнах Гродзенскай вобласці, Браслаўскім (143 чалавекі) раёне Віцебскай вобласці. Астатняе літоўскае насельніцтва Рэспублікі Беларусь расселена дысперсна па розных гарадах і раёнах краіны. Тры асноўныя лакальныя часткі літоўскай этнічнай групы Рэспублікі Беларусь вылучаны ўпершыню.

2. Фарміраванне этнічнай групы літоўцаў Беларусі пачалося ў сярэднявекі, калі частку тэрыторыі на паўночным захадзе сучаснай Беларусі населяла пераважна балцкае насельніцтва. Асобная група балтаў, галоўным чынам літва, дайновы, борці, скаловы і жамойты, уключылася ў працэс фарміравання літоўскага насельніцтва Астравецкага, Браслаўскага і Воранаўскага раёнаў. Важную ролю ў гэтым працэсе адыгралі дайновы, а таксама борці і скаловы. Вызначальнае ж значэнне мела этнічная супольнасць

(ОЗНАКОМИТЕЛЬНЫЙ ФРАГМЕНТ)

літвы. Апрача літоўскага насельніцтва мясцовага паходжання, якое гістарычна сфарміравалася ў паўночна-заходняй Беларусі, ішло фарміраванне этнічнай групы літоўцаў Беларусі і шляхам міграцый. Найбольш масавым было перасяленне літоўцаў у канцы XIX – пачатку XX ст., калі пераважна па эканамічных прычынах ва ўсходнюю Беларусь мігрыравала да некалькіх тысяч этнічных літоўцаў. Высновы аб фарміраванні літоўскай этнічнай групы Рэспублікі Беларусь з’яўляюцца новымі.

3. Этнічнае развіццё літоўскай этнічнай групы Беларусі прайшло чатыры этапы: 1) XV – першая палова XVII ст.; 2) другая палова XVII – XVIII ст.; 3) XIX ст.; 4) XX – пачатак XXI ст. Першы з вылучаных этапаў звязаны з дамінаваннем старажытнабеларускай мовы і культуры ў агульнай беларуска-літоўскай дзяржаве. Для другога этапу характэрна змяшчэнне беларускага культурнага ўплыву на літоўскую этнічную групу Беларусі ў выпіку паступовага распаўсюджвання ў рэгіёне польскай культуры. Трэці этап быў звязаны галоўным чынам з супярэчлівымі ўплывамі польскай і рускай культур. Чацвёрты этап адзначаны ўзмацненнем этнічнай самасвядомасці сярод літоўскага насельніцтва Беларусі і паступовым ростам беларускага культурнага ўплыву на яго развіццё. Этапы этнічнага развіцця літоўскай этнічнай групы Беларусі вылучаны ўпершыню.

4. Спецыфічныя рысы традыцыйнай культуры літоўскай этнічнай групы Рэспублікі Беларусь захаваліся найперш у галіне духоўнай культуры, галоўным чынам у мове, традыцыйных вераваннях, фальклору. Яны абумоўлены рознымі этнічнымі вытокамі і шляхамі фарміравання літоўскай і беларускай этнічных супольнасцей, а таксама высокай ступенню ўнутранай камунікацыі ў асяродку беларускіх літоўцаў. Адрэзаныя рысы ў традыцыйнай культуры літоўскай этнічнай групы Рэспублікі Беларусь у параўнанні з традыцыйнай культурай беларусаў прасочаны ўпершыню.

5. Найбольш падабенстваў у традыцыйнай культуры літоўскай этнічнай групы Рэспублікі Беларусь з традыцыйнай культурай беларускага этнасу выяўлена ў матэрыяльнай культуры. Яны абумоўлены аднолькавымі прыродна-геаграфічнымі, сацыяльна-эканамічнымі і гістарычнымі ўмовамі развіцця абедзвюх этнічных супольнасцей, а таксама іх цеснымі міжэтнічнымі кантактамі. У дысертцыі ўпершыню выяўлены комплексе агульных рысаў традыцыйнай культуры літоўскай этнічнай групы Рэспублікі Беларусь і беларускага этнасу.

Асабісты ўклад аўтара. Дысертцыя з’яўляецца цалкам самастойным даследаваннем і змяшчае вынікі, атрыманыя на падставе ўласнага аналізу. Упершыню ў айчынным этналогіі ўсебакова разгледжана літоўская этнічная група Рэспублікі Беларусь. На аснове комплексу крыніц даследавана праблема паходжання літоўскай этнічнай групы Рэспублікі Беларусь, вылучаны

(ОЗНАКОМИТЕЛЬНЫЙ ФРАГМЕНТ)

яе асноўныя лакальныя часткі і паказана роля розных этнічных кампанентаў у іх фарміраванні. Выяўлены адметныя і агульныя з беларускім этнасам рысы ў мове і традыцыйнай культуры літоўскай этнічнай групы Рэспублікі Беларусь. У дысертцыі выкарыстаны матэрыялы, сабраныя суіскальнікам у ходзе палявых этнаграфічных экспедыцый на працягу 2002–2008 гг.

Апрабацыя вынікаў дысертцыі. Падажэнні дысертцыі апрабаваны аўтарам: у выступленнях на Другіх міжнародных чытаннях, прысвечаных памяці Іосіфа Гашкевіча (Мінск-Астравец, 9–10 кастрычніка 2002 г.), на Міжнароднай навуковай канферэнцыі «Мастацтва, фальклор, этнічныя традыцыі ў вырашэнні актуальных задач сучаснай культуры» (Мінск, 7–8 чэрвеня 2007 г.).

Апублікаванасць вынікаў дысертцыі. Вынікі даследавання, а таксама матэрыялы па тэме дысертцыі былі апублікаваны ў 4 артыкулах у выданнях, уключаных у Пералік навуковых выданняў Рэспублікі Беларусь для апублікавання вынікаў дысертцыйных даследаванняў, і 7 іншых публікацыях. Агульны аб'ём артыкулаў у навуковых выданнях, уключаных у Пералік навуковых выданняў Рэспублікі Беларусь для апублікавання вынікаў дысертцыйных даследаванняў – 2,7 аўтарскага ліста.

Структура і аб'ём дысертцыі. Дысертцыя складаецца з уводзінаў, агульнай характарыстыкі работы, трох глаў, заключэння, бібліяграфічнага спіса. Агульны аб'ём дысертцыі – 111 старонак, у тым ліку 7 ілюстрацый і 1 табліца. Бібліяграфічны спіс утрымлівае 372 назвы.

АСНОЎНЫ ЗМЕСТ ДЫСЕРТАЦЫІ

У **главе 1 «Аналітычны агляд літаратуры, крыніцы, метады даследавання»** адзначаецца, што асобныя працы, у якіх закраналіся некаторыя аспекты этнічнай гісторыі і традыцыйнай культуры літоўцаў Беларусі, з'явіліся ў XIX ст. Найбольш грунтоўна да гэтай праблемы падыходзіў Э. Вольтэр. На аснове праведзеных даследаванняў ён выказаў думку пра тое, што літоўны-дзукі Анжыянскага, Віленскага, Троцкага паветаў Віленскай губерні, Сейненскага, Кальварыйскага, Сувалкскага паветаў Сувалкскай губерні і Гродзенскага павета Гродзенскай губерні з'яўляюцца нашчадкамі старажытных «судоваў-дайноваў-яцвягаў». У якасці асноўных аргументаў ён прыводзіў факты моўнай асаблівасці гэтай групы літоўцаў, у першую чаргу дзеканенне, а таксама некаторыя гістарычныя звесткі. Аднак відавочна, што ізафона дзеканення (альбо дзукання) ахоплівае якраз тых літоўскія гаворкі, якія прымыкаюць да этнічнай тэрыторыі беларусаў. Менавіта беларускім моўным уплывам і варта тлумачыць гэтую фанетычную з'яву сярод літоўцаў-дзукі. Між тым бяспрэчным з'яўляецца факт ўдзелу заходнебальскіх этнічных утварэнняў у этнічнай гісторыі гэтай часткі літоўцаў. Адным з першых Э. Вольтэр

(ОЗНАКОМИТЕЛЬНЫЙ ФРАГМЕНТ)

засведчыў, што «літоўскае насельніцтва гэтых мясцовасцей жыве астраўкамі і рассяяна па ўсёй шырокай прасторы Заходняй Русі».

У XIX ст. з'явіліся першыя навуковыя працы, у якіх былі зроблены спробы вызначыць межы рассялення літоўцаў Віленскай, Гродзенскай і Ковенскай губерняў. Храналагічна першым быў артыкул вядомага гісторыка Т. Нарбута – «Вызначэнне межаў сапраўднай Літвы ад славянскай тэрыторыі», у якім даследчык наспрабаваў акрэсліць межы пражывання літоўцаў, а таксама вылучыць чатыры іх галоўныя гістарычна-этнаграфічныя вобласці («правінцыі»). Інфармацыя, падатзеная Т. Нарбутом пра межы рассялення літоўцаў, мела пэўныя недахопы, галоўным з якіх была няяснасць крытэрыяў, на аснове якіх было зроблена размежаванне, а таксама недакладнасць і прыблізнасць звестак. Нягледзячы на гэта, яна была некрытычна перанята многімі пазнейшымі даследчыкамі (А. Кіркорам, А. Карэвам і інш.).

Вызначэнне этнаграфічных межаў беларусаў і літоўцаў было адной з галоўных задач афіцэраў Генеральнага штаба, якім у канцы 50-х гг. XIX ст. было даручана збіранне матэрыялаў па географіі, статыстыцы і этнаграфіі заходніх губерняў Расійскай імперыі. Гэтую ж задачу спрабавалі вырашыць і супрацоўнікі Рускага географічнага таварыства – Ф.Р. Эркерт, А. Рыцх, П.І. Кенен. Вызначэнню этнічнага складу насельніцтва паўночна-заходніх губерняў Расійскай імперыі прысвечаны таксама статыстычныя даследаванні М. Лябёдка, М.В. Каяловіча, Н. Сталіянскага. Асновай іх прац была адна і тая ж крыніца – так званыя «парафіяльныя спісы». Аднак вынікі гэтых даследаванняў з'яўляюцца недакладнымі і супярэчлівымі.

У канцы XIX – пачатку XX ст. этнічную прыналежнасць насельніцтва часта вызначалі на аснове мовы. На гэтай прычыне ўзрасло значэнне даследаванняў мовазнаўцаў. Важнай у гэтым плане стала праца Я. Карскага «Белоруссы. Введение к изучению языка и народной словесности» (Варшава, 1903), а таксама аналімнае статыстычнае даследаванне «Тэрыторыя распаўсюджання літоўскай мовы ў Віленскай губерні».

Моўная сітуацыя на беларуска-літоўскім этнічным памежжы і балта-славянскія этнамоўныя сувязі прыцягвалі ўвагу мовазнаўцаў Г. Турскай, Я. Развадоўскага, Я. Сафарэвіча, Я. Атрэмбскага, Т.М. Суднік, А.П. Непакупага, У.М. Свяжынскага і інш. У апошнія гады мову літоўцаў памежных з Літвой раёнаў Беларусі вывучалі М. Размукайтэ, З. Зінкявічус, К. Гаршва, А. Відугірыс. Аднак многія мовазнаўцы, якія спрабавалі вызначыць этнамоўны склад насельніцтва памежнага рэгіёна ў мінулым, зусім пры гэтым не ўлічвалі ролю эвалюцыі этнасаў, а таксама тое, што крытэрыі этнічнасці куды больш складаныя і не абмяжоўваюцца толькі ўжываемай мовай. Таму многія іх працыносяць супярэчлівы характар.

(ОЗНАКОМИТЕЛЬНЫЙ ФРАГМЕНТ)

СПІС АПУБЛІКАВАННЫХ РАБОТ ПА ТЭМЕ ДЫСЕРТАЦЫІ

Артыкулы ў навуковых часопісах

1 Унуковіч, Ю.І. Літоўцы ва Усходняй Беларусі ў канцы XIX – пачатку XXI ст. / Ю.І. Унуковіч // Беларус. гіст. часопіс. – 2006. – № 9. – С. 37–43.

2 Унуковіч, Ю.І. Літоўская этнічная група Рэспублікі Беларусь: гістарыяграфія / Ю.І. Унуковіч // Вес. Нац. акад. навук Беларусі. Сер. гуманіт. навук. – 2007. – № 3. – С. 87–96.

3 Унуковіч, Ю.І. Мікраэтнічны літоўскай этнічнай групы Рэспублікі Беларусь / Ю.І. Унуковіч // Весн. Гродз. дзярж. ун-та. Серыя I, Гуманіт. навукі. – 2008. – № 2. – С. 3–9.

4 Унуковіч, Ю.І. Фарміраванне літоўскай этнічнай групы Рэспублікі Беларусь і яе асноўных лакальных частак / Ю.І. Унуковіч // Гісторыя: праблемы выкладання. – 2008. – № 7. – С. 46–53.

5 Unukovič, J. Lietuviai išeiviai Rytu Baltarusijoje XIX a. pabaigoje – XXI a. pradžioje / J. Unukovič // Liaudies kultūra. – 2006. – № 6. – P. 43–55.

Артыкулы ў навуковых зборніках

6 Унуковіч, Ю.І. Літоўцы ва Усходняй Беларусі ў канцы XIX – пачатку XX ст. (рассяленне і этнакультурныя асаблівасці) / Ю.І. Унуковіч // Пытанні мастацтвазнаўства, этналогіі і фалькларыстыкі : у 2 ч. / Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору ім. К. Крапівы Нац. акад. навук Беларусі ; навук. рэд.: А.І. Лякотка. – Мінск, 2006. – Ч. 1 : Мастацтвазнаўства, фальклор і этналогія. – С. 474–481.

7 Унуковіч, Ю.І. Беларуска-літоўскія этнакультурныя сувязі (на матэрыяле традыцыйных вераванняў) / Ю.І. Унуковіч // Пытанні мастацтвазнаўства, этналогіі і фалькларыстыкі. – Мінск, 2007. – Вып. 3 : у 2 ч. / Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору ім. К. Крапівы Нац. акад. навук Беларусі ; навук. рэд. А.І. Лякотка. – Ч. 2. – С. 266–272.

Матэрыялы навуковых канферэнцый

8 Унуковіч, Ю. Традыцыйная культура беларуска-літоўскага памежжа канца XIX – пачатку XX ст. на прыкладзе Астравеччыны / Ю. Унуковіч // Беларусь – Японія : матэрыялы Другіх міжнар. чытанняў, прысвеч. памяці Іосіфа Гашкевіча, Мінск-Астравец, 9–10 кастрычніка 2002 г. / Рэдкал.: А. Мальдзіс (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск, 2003. – С. 329–334.

Артыкулы ў энцыклапедычных выданнях

9 Унуковіч, Ю. Літоўцы / Ю. Унуковіч // Вялікае княства Літоўскае : энцыкл. : у 2 т. – Мінск, 2005–2006. – Т. 2. – 2006. – С. 211–214.

10 Унуковіч, Ю. Малая Літва / Ю. Унуковіч // Вялікае княства Літоўскае : энцыкл. : у 2 т. – Мінск, 2005–2006. – Т. 2. – 2006. – С. 264–265.

11 Внукович, Ю.И. Литовцы / Ю.И. Внукович // Республика Беларусь : энцыкл. : в 6 т. – Мінск, 2006–2008. – Т. 4. – 2007 г. – С. 517–518.

(ОЗНАКОМИТЕЛЬНЫЙ ФРАГМЕНТ)

РЭЗЮМЕ

Внуковіч Юрый Іосіфавіч

Літоўская этнічная група Рэспублікі Беларусь

Ключавыя словы: этнічная група, этнічная гісторыя, этнічныя працэсы, міграцыя, асіміляцыя, дэмаграфія, літоўская мова, традыцыйная культура.

Аб’ект даследавання – літоўская этнічная група Рэспублікі Беларусь.

Прадмет даследавання – фарміраванне і этнічнае развіццё літоўскай этнічнай групы Рэспублікі Беларусь, дынаміка колькасці і рассялення яе прадстаўнікоў, адметныя і агульныя з беларускім этнасам рысы яе мовы і традыцыйнай культуры.

Мэтай дысертacyjнай работы з’яўляецца высвятленне праблемы фарміравання літоўскай этнічнай групы Рэспублікі Беларусь, тэнтэцыі яе развіцця, асаблівасцей традыцыйнай культуры.

Метады даследавання – структурны, параўнальна-гістарычны, дыфузіянісцкі.

Навуковая навізна: упершыню ў айчынай этналогіі ўсебакова разглядаюцца літоўская этнічная група Рэспублікі Беларусь. На падставе комплексу крыніц даследавана праблема знаходжання літоўскай этнічнай групы Рэспублікі Беларусь, вылучаны яе асноўныя лакальныя часткі і паказана роля розных этнічных кампанентаў у іх фарміраванні, прааналізаваны асноўныя этапы этнічнага развіцця беларускіх літоўцаў. Выяўлены адметныя і агульныя з беларускім этнасам рысы ў мове і традыцыйнай культуры літоўскай этнічнай групы Рэспублікі Беларусь.

Практычная значнасць. Матэрыялы дысертacyjны могуць быць выкарыстаны пры падрыхтоўцы комплексных этналагічных даследаванняў па гісторыі і культуры этнічных груп Рэспублікі Беларусь, іх сувязях з беларускім этнасам. Яны могуць быць таксама выкарыстаны пры напісанні падручнікаў, вучэбных і метадычных дапаможнікаў, распаўсюўны спецыяльных курсаў для студэнтаў вышэйшых навучальных устаноў.

(ОЗНАКОМИТЕЛЬНЫЙ ФРАГМЕНТ)

РЕЗЮМЕ

Внукович Юрий Носифович

Литовская этническая группа Республики Беларусь

Ключевые слова: этническая группа, этническая история, этнические процессы, миграция, ассимиляция, демография, литовский язык, традиционная культура.

Объект исследования – литовская этническая группа Республики Беларусь.

Предмет исследования – формирование и этническое развитие литовской этнической группы Республики Беларусь, динамика численности и расселения ее представителей, отличительные и общие с белорусским этносом черты ее языка и традиционной культуры.

Целью диссертационной работы является выяснение проблемы формирования литовской этнической группы Республики Беларусь, тенденции ее развития, особенностей традиционной культуры.

Методы исследования – структурный, сравнительно-исторический, диффузионистский.

Научная новизна: впервые в отечественной этнологии всесторонне рассмотрена литовская этническая группа Республики Беларусь. На основании комплекса источников исследована проблема происхождения литовской этнической группы Республики Беларусь, выделены ее основные локальные части и показана роль различных этнических компонентов в их формировании, проанализированы основные этапы этнического развития белорусских литовцев. Выявлены особенные и общие с белорусским этносом черты в языке и традиционной культуре литовской этнической группы Республики Беларусь.

Практическая значимость. Материалы диссертации могут быть использованы при подготовке комплексных этнологических исследований по истории и культуре этнических групп Республики Беларусь, их связях с белорусским этносом. Они могут быть также использованы при написании учебников, учебных и методических пособий, разработке специальных курсов для студентов высших учебных учреждений.